

Мый ом кычал шканем тып-тымык

дукым...

2018 год

Юрий
Валентинович
Исаков -
марий серызе,
почеламутчо,
журналист,
Марий Эл
Республикын
сулло
журналистше.

Морко район, Күчыккенер ял

Поэтын аваже -
Зоя Михайловна,
ачаже -
Валентин Егорович
да коваже -
Анастасия
Николаевна

Исаков Валентин Егорович – ачаже (покшелне) –
колхоз вуйлатыше,
Кокласола сельпо председатель.

**Михаил
Николаевич
Янтемир
(1887-1938)**

Звездин
Константин Иванович
участник ВОВ, дед Елены Витальевны
Трутневой, журналиста
«Волжской правды»

Исаков
Егор Якимович
участник ВОВ, дед Юрия Валентиновича
Исакова, редактора отдела экономики и
бизнеса газеты «Марий Эл»

Басин
участник ВОВ, дед Эдуарда
Евгоровича, редактора
газеты «Марий Эл»

Кочаже - Егор Якимович,
Кугу Отечественный сарын участникше

**Миклай
Казак
(1918 – 1989)
марий
сылнымутын
икымше
Калык
поэтше**

Казаков лүмеш тоштерыште

Икымше

почеламут-

«Омо лугыч лие»,

1969 ий

«Ямде лий» газет

1969 ий 2 август.

ПОЧЕЛАМУТЫМ ВОЗЕМ

МОРКО. Колхозыштына тур-
гым жап. Йырваш паша. Мыят
кормам ямдылаш полшем.

Паша деч вара почеламутым
возем. Кодшо кечылаште гына
«Омо лугыч лие» вуймутаным
возышым. Теве тудо:

Омо лугычак кынельым
Төршталтен,
Да пашашке тарванальым
Мый вашкен.

Бригадирна теве ужын
Шылтала:

«Поктен шу ен-влакым,
Куржын кечыла».

Ю. ИСАКОВ.

Күчык-Эгер.

ПОЭЗИЙ
ШУЛДЫР

Йӑр тӑрышты

Йӑр лӑлпер доно
ӑралтын,
ишты пишок цевер
вӑр)
ык тӑрышты киялта
мардежеш мадын
йӑр.
сир йӑр — тыгыды
коӑ
ардеж семеш мадеш
пиш.
а лыды амыж лӑш
ога игывлӑжым лиш.
т пыш нерыш
лӑддеок
ӑк вазалы
колшӑре.
махань акалы кол
ольым лоя пыш
йӑрем.

Василий СЕМЯКИН.

Кече

Той йоллаж ден
модылдалыш,
Чевер кече кӑш
нӑлтеш.
Мый декем окнаш
ончалын,
Утыр веле шыргыжеш.
Шуӑш тудо кажне
пӑртыш
Эр саламжым колталаш.
Теве ончо, кузе пӑрдын
Колта волгыдым
йырваш.
Чевер кече каваштемже
Ава гае шыргыжеш:
— Ай, тый ит юватыл,
рвезе,
Писын школышко, —
манеш.

Юрий ИСАКОВ.

Морко район,
Вончӑмбал школ.

ЧЫЛА ЭЛЫСЕ ПРОЛЕТАРИЙ ВЛАК, УШНЫЗ
ЭЛЫСО КОММУНИСТИЧЕСКИЙ ПАРТИЙЫН ПАША
ВЕРЧ КУЧЕДАЛАШ ЯМДЕ ПИЙ

ЯМДЕ ЛИЙ

М ДЕН В. И. ПЕНИН ЛӑМЕШ ПИОНЕР
ПУБЛИКАНСКИЙ СОВЕТШЫН ОРГАНЫШТ

1972 ий 16 сентябрь.
ШУМАТКЕЧЕ.

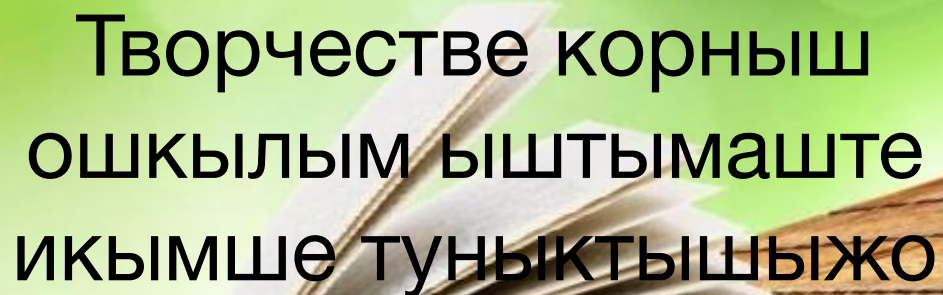
Акше 1 м

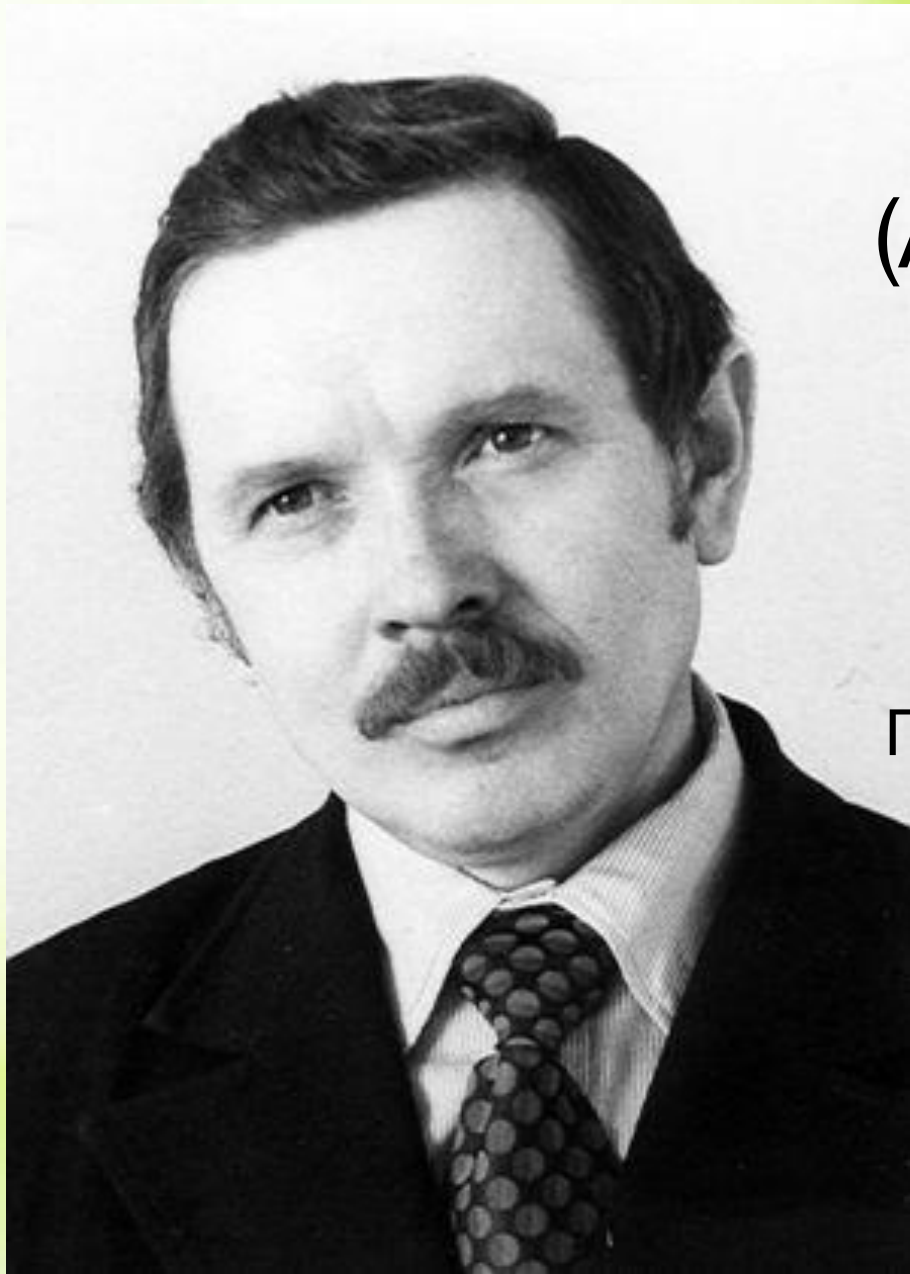

Валентин Борисович Исенеков (1935 – 1988)

Марий серызе,
почеламутчо,
журналист.

Творчестве корныш
ошкылым ыштымаште
икымше туньктышыжо

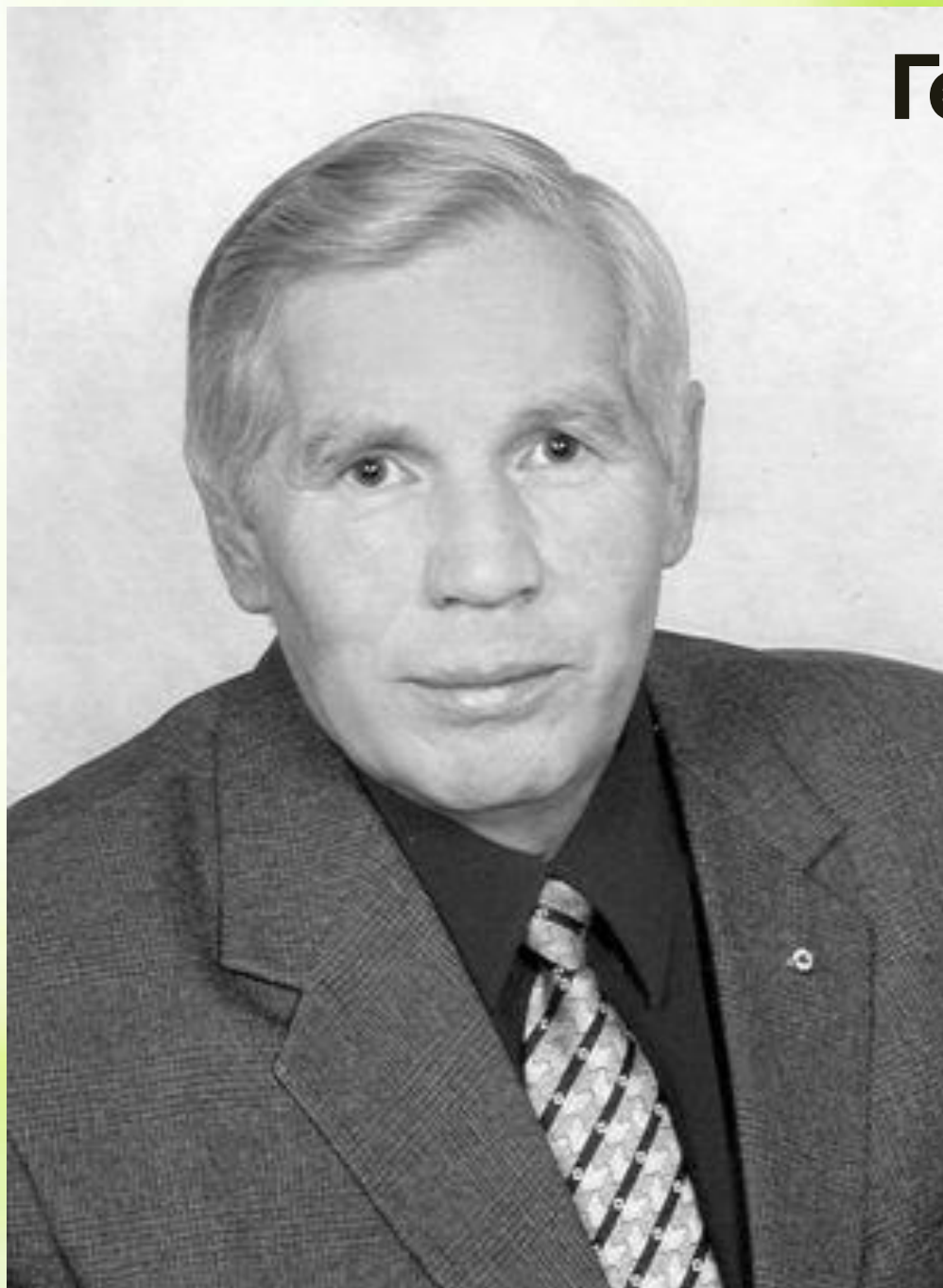
Алеко Юзыкайн

(Алексей Михайлович
Юзыкайн)

(1943 – 2004)

Газет пашаш Ю.В. Исаков тудын
темлыме дене ушнен

Геннадий Алексеев

(Геннадий
Валерианович
Алексеев)
(1955 – 2012)

Морко район
Энерсола гыч

A decorative image of an open book with many pages, positioned at the bottom right of the slide. The book is open, showing the pages and the spine. The background of the slide is a light green gradient with a subtle pattern of overlapping circles.

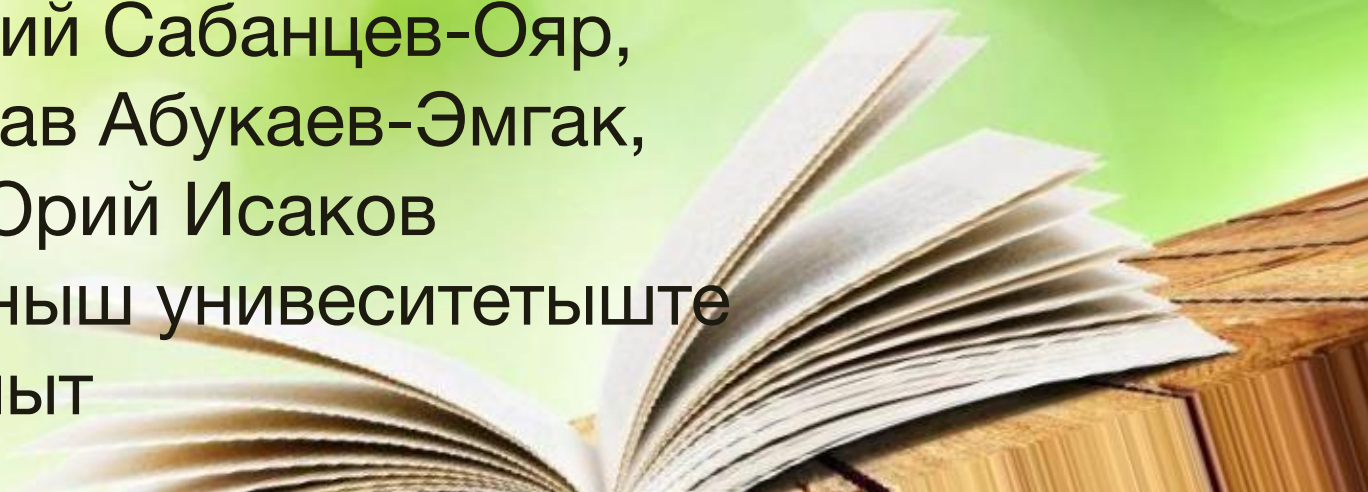

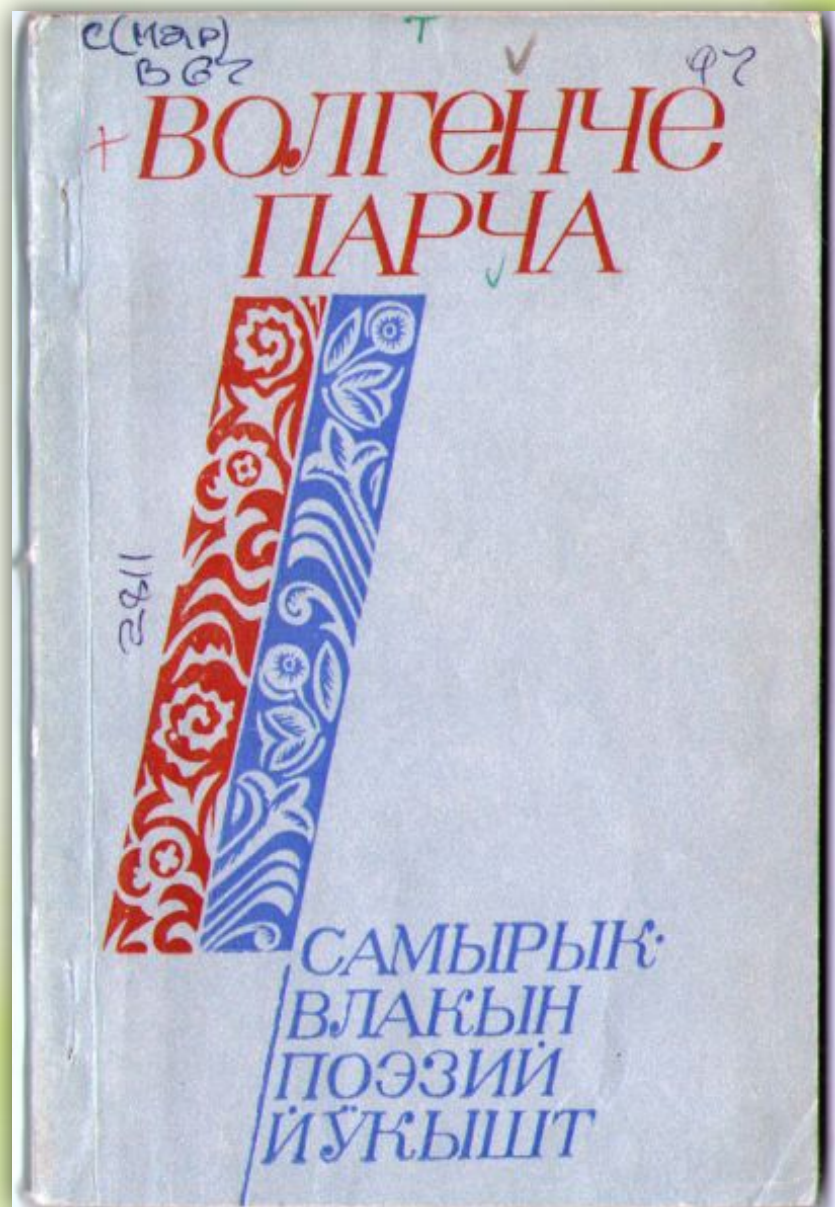
Марий Государственный
университетыш
1975 ийыште тунемаш
пурен

Геннадий Сабанцев-Ояр,
Вячеслав Абукаев-Эмгак,
Юрий Исаков

Марий кугыжаныш университетште
пырля тунемыныт

Волгенче парча = [Ветка молнии] [Текст] : почеламут ден поэма-вл. / А. В. Селедкин сост. - Йошкар-Ола : Марий кн. изд-во, 1981. - 159 с.

Юрий ИСАКОВ

КУГЫМӨР

Кугымөр = [Клубника] [Текст] : почеламут-вл. : шк. кошташ шудымо ийготан йочалан / Юрий Исаков. - Йошкар-Ола : Марий кн. изд-во, 1986. - 15 с. : ил

ОМО ЛУГЫЧ

Омо лугычак кынелым
Төршталтен,
Да шорвондым налын лектым
Мый вашкен.

Кече, почеш кодмым ужын,
Шылтала:
— Покто рвезе-влакым, куржын
Мыйынлак.

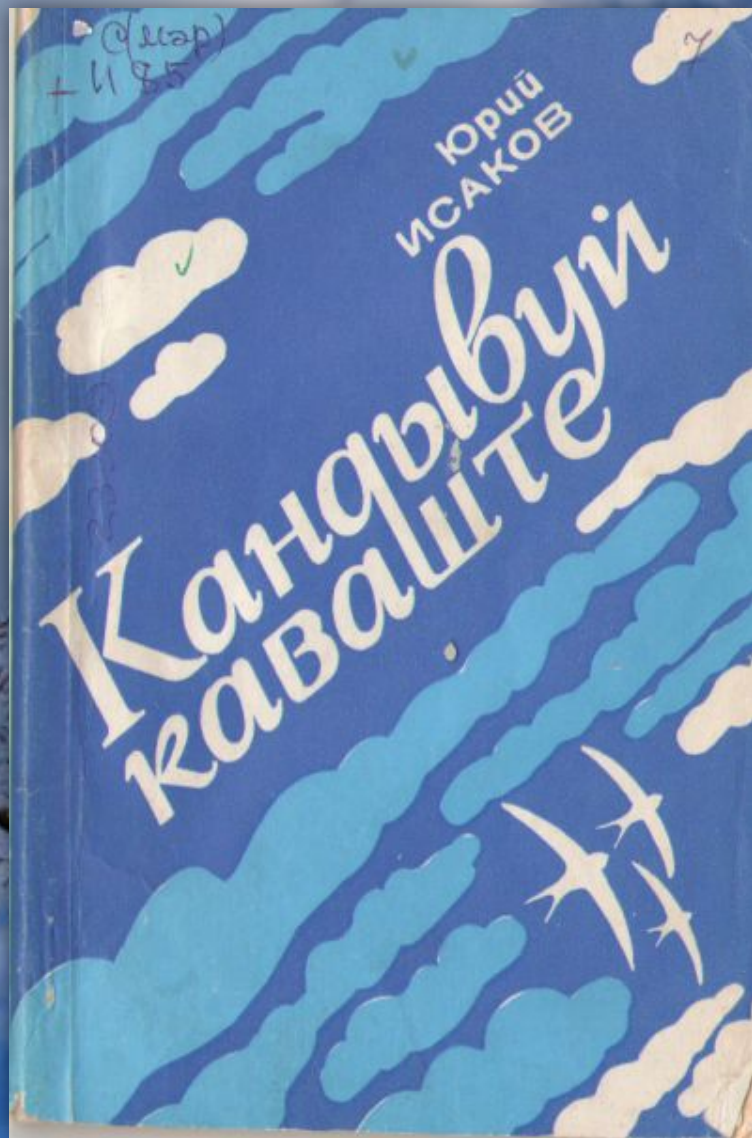
КУГЫМӨР

— Кугымөр,
Күшө мөр,
Мо чевер улат пешак?
— Мый эрдене
Да кастене
Ўжарам погем эртак.

— Кугымөр,
Тамле мөр,
Кушто шерыжым погет?

— Сай игечын
Ший лупс дечын...
Тол, мом ордыжтө шогет?

— Күшө мөр,
Тамле мөр,
Ноенат ала кечен?
— Ит ормалге,
Куштенат гын,
Күрлын нал, шкежат вучем...

Кандывуй каваште = [Васильковое небо]
[Текст] : почеламут-вл., поэма / Юрий
Исаков. - Йошкар-Ола : Марий кн. изд-во,
1989. - 95 с. : фотоил (1 л.)

Исаков Морко район, Кү-
1958 ийыште шочын.
ялеш 1958 ийыште шочын.
школам тунем, пытары-
школам тунем, пытары-
Марий государственной уни-
верситетин толун. Кызыт истори-
ко-педагогический факультетин
педагогика курсышто тунемеш.

Исаков Морко район, Кү-
1958 ийыште шочын.
ялеш 1958 ийыште шочын.
школам тунем, пытары-
школам тунем, пытары-
Марий государственной уни-
верситетин толун. Кызыт истори-
ко-педагогический факультетин
педагогика курсышто тунемеш.

Исаков Морко район, Кү-
1958 ийыште шочын.
ялеш 1958 ийыште шочын.
школам тунем, пытары-
школам тунем, пытары-
Марий государственной уни-
верситетин толун. Кызыт истори-
ко-педагогический факультетин
педагогика курсышто тунемеш.

Юрий ИСАКОВ

РВЕЗЫЛЫК СТРОЙКА

Шокшо-шокшо — монча ден икта.
Но садак студент кид гыч ок мучышто
Мастерок, лавыргалше пыртак,
Кеч кушта кечыйол чара тупышто.

Пўжвўдан рвезе вий шўлышеш
Стройкыжат пуйто шулдырангеш.
Ямде кўш чонгешташ тура пырдыж.
Келгемеш каважат кандын шыргыж.

Рвезе чон эре кўшкў ўжеш,
Кермыч ваке вес кермыч возеш.
А той кече, өрде, нунылан
Шуялта польш кидшым чолган.

● ● ●
Паша вургемым налын кидпўаныш,
Эрта ял век мотор полмезе еш.
Мардеж пашаштым чай ончен куаныш,
Пўжвўдым шўргышт гыч ласкан ўтеш.

Кас ўжаран ер вўдын данле юж
Пашаш ноялше капыштым лушта.
Моторлык деч студент тораш ок курж,
Ош палаткан илемыштат туштак.

тудо вак шунгалташет!
докан жаплан чыла.
вучат гын, мом ыштет?
ртым калык, от шыл-ла.

кочкынжат ласкан,
иктым але весым.
чон-кылым шоныш чан:
гын мурышо шўм чесым?»

ешым, саламлал,
ырыше йўк дене зал.
ырагдарыше у семым,
пуйто чыланат у семым.

г садер да пеледалтше:
шыма кап-кыл, мотор чиём.
га шонет илалше?
ет май кумылан ием!»

т ший онгыр гаяк огыл,
кушта полман мардеж,
ончышо-влаккан. Эсогыл
шоктыш: «Вучена уэш!»

шт мўнтыш огыт вашке:
ада танцышке ўжеш.
р модеш, куштен пўрдамште
ыжашын шўлышеш.

кузе йўла ик шўртньб шўдыр!
ш шке сотыж ден чыла шем йўдым.
гын сур пыл вудакан кавам,
ичо, ок пўял тулан шинчам.

ынат мешайыше пыл лийын,
им петырен улмаш ош чар,
тыкетым кертын омыл шижын,
ын сылным кеч-куштат кычал.

тўс ям шўм шокшо деч посна?
о гай: ужат — арам шулет.
налыш тидым стройкышто гына —
ш ер вўд гай ший кумылет.

пырля пашаш пўжалтын ночкин,
удым кўргў илышетым раш.
калтыш, у тўням йомартлым почын:
йытыра шөгет тый ваш.

ият тунеммылан пырля,
ым тыйым стройкышто вел ужым.
ын лектым тўтыра пыл южым,
ыжалыч шўртньб шўдырла.

107

...Ала-молан коккан чонна тыгае вустык,
Шкенан пеленсе сайым ужына ме мутык.
Ала чынак ваш-ваш шижмаш шўм каванам
Сур тўтыра пылже вўдылеш южгунам?

ЙОРАТЕТ ГЫН

Колыштнет гын йўрын шыве-шыве семым,
Тый ит лўд, лек тўгў вик тунам,
Кеч колат пўлемыштат йўр пырче велмым,
Перкалалшым ший яндан окнам.
Уло шўм ден йоратет гын шке танетым,
Ушанет гын лишыл йолташла,
Вучо тылзе ден ма, ий ден пиалетым,
Пеш тораште тудо кеч ила.
Йўрыш шылын эскерен, ялт нўрыде,
От шиж кўлеш семжым нигунам.
От шиж, таным икмынар жап вучыде,
Могайрак йоратымашын там.

* * *

Пеледыкташ шонен, кеч мочол опто вўдым
Ты саргаяш тўнгалше ломбышкем,
Садак от кол тый тушто шўшпык мурым йўдым:
Уэш ош майым тыш конден от керт.
От керт пуэн пеледше шўлышан у вийым,
От керт тый ломбылан полшен тегак,—
Велалтше лышташ-влак вўд ден эрталыт ийын:
Йўкшен шўжет ялт шыже кечылак.

* * *

Тату семым шокталте, гармоньчо.
Куан шўлыш вошт шыгыже огыш.
Шўлыкан чурий тек ынже кончо,
Кеч ик ўдыр шўвале шўм-чоныш.
Кушталтем — лыдыргалже кўвар,
Муралтем — кўраналже сар шўшпык.
Весела мый лиям, уш — яндар.
Ойго шоныш тек вуйыш ок шўшкылт.
Вес сай ўдыр уке мо тўнаште,
Вашлиям але илыш саднаште.
Вашлиям... Но молан шўм-чонеш
Садак ойгын кышаже кодем?

ОЛЫК

Мўкш отар мо уло олыкна воктене?
Эрден эр ызга пашазе мўкш-влак еш?
Тыгерак ял калык шудо тургым дене
Вашлиеш ал ўжарам паша йўкеш.
Сава-влак мурат, кожген гўжлалше шудым,
Лач ужар кашта-влак тўр шуйнат почеш.
Вўчкалта ласкан гына пўжалтше тупым
Той йоллаж ден кече: «Шўлалтал», — манеш.
Кашталалме нўргў шудыш шинчатат,
Мўй да шўр пуш лайык-лайык вўдылеш.
Шўлалтет — шына он тич тунар куат,
Шочмо вер таман юж ден чонет модеш.
Нойымат шулен йомеш у шижмашеш,
Ший савамын мурыжо тораш куржеш.
Пиалан улам: тўр олык гай — элем.
Мўкш еш гай пашаче эрык калыкем.

Кок онар

Пеледше бульварыш
Эрак лектын шинчы,
Мом тые тыге
Шонкалет гын, Чавайн?
Мургорныш поген
Кечыйол гай мут чинчим,
Эрталме корнетым
Шарнальыч жаллан?
А теве, торат огыл, —
Скверыште Пушкин:
Эре тугак рвезе

Душкышо серым
Элнет Кугу Юллан
Саламжым колта.

Тыгак нунын мура
Ик корныш ушналтын:
Руш калыкын эрге,
Марий элын шочшо.
Биян келшымаш
Ты ойбогыш шынгалтын,
Садлан тудо лишил
Да чонышко вочшо.

Садлан рвезе Пушкин
Мураш эре амде,
А тудлан полшаш —
Мут мастарна Чавайн.
Поян түрлеман да муран
Эрык млааде
Тыгай келшымашым
Пуэн нунылан.

Пашазе

чуриян ола

Рүмбалгыше проспект,
а чонлан тугай волгыдо, —
Шонет.

Гагарин
постамент умбачын
шыргыжеш.
Шижам мый тиде түсышто
элемын йонгыдым,
Пашаче калыкын чурийже
ушышко толеш:

Изишак ноышо,
но весела да поро —
Заводын шүдыш,
стройка күкшят
бумыжым нолтат.

Тыгайын чоныш
ий инчалгыш ден от пура,
Тыгайын чонышто —
чонештыше куат.

Кузе ньога,
туд вошт
шыжа вуд модным ужив,
Фонтанысе скульптура гаяк
амде чонешташ,

Тыгак,
изи гыч ылыжын,
элемын тулжо
Паша да тынысле

сандалыкын
нолталтын раш.

Тыгак
пычкемын кундемеш
ола пеледын:
Кумда проспект,
ужар бульвар.
кугу гына полат.
...Кас рүмбык
каныше Йошкар-Олам
леведын,
Но чонлаш волгыдо.
озалак ошкылат.
Юрий ИСАКОВ.

«Бу
ветын
маш ке
Кодшо
Оласе
заводын
Ижевск
заньын
денческ
онгай ту
кыже л
Оза-вла
улмыш
ныт. Н
лист-вл
нгеныт.
Казаны
икгай
налын
тутын
умбакы
налеш.
Тыле
Всерос
кенгеж
жылан
де со
Олаште
июнбы
Фут
ер. Сен
верч т
кыже
«Стро
лектын
Оласе
ра.

Сыланымутсаавыш

Юрий ИСАКОВ

АХ, СӨРАЛ ЫЛЕ ПАГЫТ!..

(Студент тетрадь гыч)

Кө студент айвын очнен огыл, тудо кылыштына шуно йомдаренк, — ойлат
кужу, но сарал да поли тиде корным эртыше-алан. Студент пагытын ляме шуно
оген чонжым мураш саратен. Тудын дене черерласымет, порго ий-туликко аше
кужу жап пелетеп план водеш.
Шуларан тиде пагыт нерген возымо почеламут-вланым ише лямыштына
«Кандыуи каванте» кытан чумйрен лунган шөвешам яле, но чылазан лур-
талт ыш шу. А аудшо-вландан салап пагдарынет. Кө палл, ала нуно тыдетла
ше сфорныкын орытат пура. Сандене, очныч возымым гына темлем манын, луд-
шо-алак нелеш орыт пал, шонем.

АВТОР.

Мардеж дене үчаш

Ок шуыдаре дыр мурым тыге кайыкат,
Ожерат ок юарте тыге веселан.
А мардеж тарвата... —
Колыштат да эрат!
Мо шуан кумда нурынто шочшо семлян?
Тыр пасу, пана калык,
чолга мура йүк —
Чылажат пуйго тынто парналтын иттен.
Кава түр кандалген волгыжеш веле —
вук
Рвезе еш ал шөгек кумылангын лектен.
От уж азе оланте поддалге тункам.
Тургым водын үжен чонлан лишыл пасу.
Ава помыпын шонным да тыммык-ласкам
Шарныкта ламак мөнгө гым толшо лаву.
Савыра мужыр кашым курсе онын тырма.
Тумыр кырыме семын велец роколма.
Вашкыкта шыже кече...
Юалге мардеж...
А чон көргынтө мура куат ылыжен.
Түраб семын йонга тиде рвезылын сем,
Түраб калыкын шочныжлан лийын
ушем.
Весела пана мура мардеж ден үчаш
Чонешта курымышко — оген лий кучаш.

Мый лучо тыммык шочшо семын
Ласкан мнем, кеч чон шолен.
Но йыдалам гын — кумыл темын,
Ом волто тудым
курымеш.

Воштылат да сөрасет

Общественный — чылт мўкин омарта,
А тулан ойкаласе — караш.
Мўкин ешлак келшымашым ташта
Рвезе калык, ушнен у пашаш.
Ик ўшан.
ик куан
да ик шоным...
Чылажат тынто нунын иттен.
Нагбат оген ман «огын шоным»,
«Мыйын-тыйын» ок шонто йбршен.
Да тыгаккай лийман кугу ешыште:
Ила-шольо, нолтан, поро таг...
Кө шога гын тунка дечын йрдыжтө,
Илапат тудын ден шулыган.
А пырла — пашапат неле огыл,
А пырла — канашат неле огыл.
Тып от шыкче гын, брыл да
У еш ман ий-туликко аше
ончы

Уэ

«Бу
вой се
влек
ончы

Кагура рвезе кумыл

Нудыламын олам, тугыра
Помышешыже эпын рўшан.
Рвезе кумыл гына кагура:
Эрак шўргым юж толнын лунша.
Нўнчерлаше куржен тбр йолгорно.
Шўлан куштыгыно, волгыдо уш.
Кө ласкалын нерген оген шөво,
Тудын чонжо улакын ок шунш.
Лийме

Юрий ИСАЕВ
«Моторлык ончылан
Эреак сукалтеныйт...»

Мемнан лүмеш

Шарнет, йолташ?..
Шарнет ту жапым:
Сөй тул йырваш
Нулен эл капым.
Йүлен вурс — неле! —
Шулен гранит.
Айдеме веле
Чытен. Да кид
Кучен куралым,
Ярнен шунгалт...

Но угыч алым
Пуэн тылат
Кугезе мланде —
Чылт ава гай.
А тые ямде
Лач пүркыт гай
Он дене тулыш...
Да курымеш.
Он дене тулыш —
Мемнан лүмеш.

Тошто, да поро

Мом шонет тыге, тошто пайдан?
Эртен кодшым мо угыч шарнальыч?
Конденат тые шуко пайдам.
Кондынет кызытат... Но мондалтыч?

О, уке, өпкелаш тый от шоно —
Ялыш вүд ынде пуч ден толеш.
Чаманет лач: шудане тыш корно.
Йүкетат шинчырлак рүданеш.

Но садак шыдешкаш тый от вашке.
Шонет порым шуенак илаш:
“Ший вүдем лач арам ынке кашке —
Полыш йодын толмекышт сийлаш”.

Моторлык

Моторлык ончылан
Эреак сукалтеныйт.
Моторлык верч чолган
Тул-вүдышкө пуреныйт.

Моторлыкым мурен,
Мыняр ег шулдырагын!
Моторлык верч йүлен,
Шагалже мо шунгалтын?..

Но садыган...
Шарнен чо...

Моторлыккан савем,
Кунам пала шкан акым.

Кунам ок ужалалт,
Окса чондайлан лийын,
Акла, йүлен шкежат,
Йбратымашын вийым.

Тыгайлан огеш күл
Чон намыслыше сорлык.
Тыгайым огеш күрл

Кушто ул...
Мыйым ко...
Пиалем?
Тыйым ш...
Да ушане...
Шкет йүл...

А шымат...
Шыматы...
Чон йоде...

Шыпла...
Огеш м...
Да шүл...
Көн? М...

Огеш...
Мемна...

ISSN 0134 - 4358

• 2006 •

ОЖАТ

МУРЫЗО КУМЫЛ

Лариса Юрьевна Изергина Киров областьыште марий гыч улиш ишыште шочын. Ленинградисе государственнй университетын англичан йылме факультетшым пытарен. Крымште, Коктебельште, Максимилшан Волошиншын музей-пӧртыштыжӧ пашам ыштен. Кызыт Феодосий районсо Щebetовка поселкышто ила, англичан йылмым тунукта.

Изинекак литератур дек шӱмангын, вара семын сӱлнымут пашалан кумылагын. Ынде шуко ий почеламутым воза, сборникымат чумырен шуктен. Верысе газетлаште савыкталт шога.

Лариса Юрьевнан иже шочмо калыкше, марий журнал дене кылым кучаш шонымыжо мемнам куандара. Сандене волгыдо сӱлнымут корным тӱланен, ме тыге маньна: "Муро чонет памаш гай эре йогыжо, у сем дене лудшо-влакым куандарыже!"

Лариса ИЗЕРГИНА

* * *

Могае вичкыж
Да вошткойшо чора дене
Мый тӱня деч ойырленам.
Да курымашле кредалмаште
Шкемын дене
Мургайкым помыжалтенам?

Йот шӱлыш да йот илыш
Йырем пӧрдыт.
Мом ыштынешт гын мый денем?
Капем тунаре лишыл? —
Эше ӧрыт,
Эше мужедыт дыр:
Йӧрем?..

Чон шӱлыкыштӧ,
Тамык гае шӱлыкыштӧ,
Коклаштышт пернылын коштам.
Да тыйын моктымо йот тымкыштӧ,
Шӱлышыштӧ
Лач йот улмемым раш шижам...

Юрий Исаковым переводчик семын палемдена

Я сусанышын... шыматыш
Тыйын кондымо аршашлак.
Кужун вучымо ончалтыш,
Лачак чонышко налшашлык.

* * *

Шнуй ег деч сай уверым колбым:
Тый каен отыл, тый улат
Да, поро шарнымаш гай толын,
Помыжалтет вес чонымат.

Тый ӱмыр кышкареш от шынге,
Тунемын курым вошт аклаш.
Мо ужмо ондален ок сене,
Пӱрен гын тыйым раш колаш.

Ок савыре шкеж дек шунгалтыш,
Кеч илыш со торла, торла...
Тылат кӧра ӱшан авалтыш
Каваш шуйналтше корныла...

Кугешныме, шыдештме дене
Лияш пернен дыр языкан.
Но Юмын ончылно я пелне
Лӱмем шым амырте таклан.

Ойлем гын Мландылан: "Чеверын!" —
Эрелан огыл, мый шижам.
Вет угыч пӧртылаш чеверын
Ӱшаным пуышыч мылам.

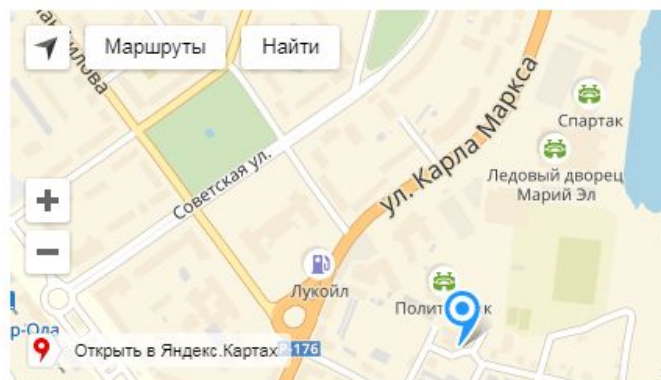
ВАШКЫЛ

«Марий Эл» газет

424006 г. Йошкар-Ола,
СССР Вооружённый Вийын 70-ше
идалыкше урем, 20

Электрон адрес: gazeta.mariel@yandex.ru

Телефон: 49-55-11.

Приёмный

Тел.: 49-55-11

e-mail: gazeta.mariel@yandex.ru

Абдулов Александр Саликович

Тел.: 49-55-11

e-mail: pektan@mail.ru

Речкин Денис Иванович

Ответственный секретарьын алмаштышыже

Тел.: 49-55-11

e-mail: rechkin677denis@yandex.ru

Секретариат

Тел.: 49-55-11

e-mail: otvetsekmariel2013@mail.ru

Чепакова Ранса Михайловна

«Сурт-пече» газетын шеф-редакторжо

Тел.: 49-55-11

e-mail: otvetsekmariel2013@mail.ru

Любимов Николай Иванович

Сайтын редакторжо

Тел.: 90-70-54

e-mail: nikolaj.lyubimov@bk.ru

Исаков Юрий Валентинович

Коммерческий директор

Тел.: 49-55-11

e-mail: isakov_juri@mail.ru

Увертарымаш, реклама

Тел.: 49-55-11

e-mail: isakov_juri@mail.ru

Подписке да газетым шарыме пöлка

Тел.: 49-55-11

e-mail: gazeta.mariel@yandex.ru (альтернативный)

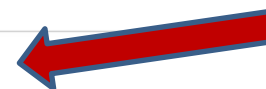
e-mail: gazetamariel12@gmail.com (электронный)

Байкова Алевтина Леонидовна

Культур, искусство йодыш дене редактор

Тел.: 49-55-11

e-mail: alevtina-bajkova@mail.ru

Шочмо кече

дене!

